

Danmarks Retspleje i Aarene 1901-05.

I nærværende Tidsskrifts første Hæfte af Aargangen 1908 har Hr. C. A. Grønning anmeldt det fra Statens Statistiske Bureau i Marts d. A. udsendte Tabelværk angaaende Danmarks kriminelle Retspleje. Da Anmeldelsen indeholder en Del Henstillinger og Forslag, hvilket Bureauet altid maa hilse med Glæde, ikke mindst naar de som her fremsættes af en Fagmand, og navnlig ogsaa fordi de paagældende Emner falder noget udenfor Statistikens sædvanlige Omraade, maa jeg maaske have Lov til at udtale mig nærmere angaaende disse.

Af de talrige Henstillinger om nye Opgaver eller Ændringer i den benyttede Fremgangsmaade, motiverede med »en forhaabentlig ugrundet Frygt for, at der muligt ad Aare skal indtræde Stagnation«, skal jeg straks give Tilsagn om at følge flere, saaledes m. H. t. ogsaa i Fremtiden at foretage Opgørelser over Varetægtsfængselets Anvendelse og Tilbagefaldshyppigheden. Ligeledes skal Bureauet gerne forsøge at udarbejde en Oversigt over Strafkonvertering ved Benaadning samt at fremskaffe de nye Indberetninger, som udkræves til en statistisk Belysning af Antallet af begaaede Forbrydelser og af Bøders Afsoning.

Overfor flere andre af de stillede Opgaver maa det derimod siges, at det ikke vil være muligt at fremskaffe et til vedkommende Forbrydertal svarende Folketal. Man kan vel for Forbrydernes Vedkommende uden væsentlige Forandringer i Straffekortene rent faktisk konstatere Antallet af

uægte fødte, af gifte Personer, der lever adskilte fra Ægtefællen, og af Folk i de forskellige Livsstillinger. Men for hele Befolkningen — det nødvendige Sammenligningsgrundlag — vides der slet intet om, hvormange faktisk adskilte Ægtefæller der findes her i Landet. For hver Aargang fødte ved man, hvormange Procent der er uægte, men ikke hvormeget denne Procent senere reduceres ved Forældrenes Ægteskab eller ved de uægte Børns store Dødelighed. Og hvad Livsstillingen angaar, har man vel brugbare Tal, konstaterede ved de almindelige Folketællinger; men disse kan ikke umiddelbart bruges til at beregne de forskellige Erhvervs Forbryderprocent, thi selv om man holder sig til Begynderne, vil vedkommende ofte ved selve sin kriminelle Løbebane have fjernet sig fra sit oprindelige Erhverv, hvor Spiren til hans Fald blev lagt; man vil faa et uforholdsmæssigt Antal »Arbejds mænd«, men for lave Tal saavel for faglærte som for Folk med højere Uddannelse.

Bureauet opfatter det heller ikke som sin Opgave at skulle foretage en udtømmende Bearbejdelse af det hele Stof — hverken paa dette eller paa andre Omraader. Man giver i Teksten en Oversigt over de vigtigste Resultater, medens man m. H. t. mere specielle Undersøgelser maa nøjes med at levere det Raamateriale, som de interesserede Fagmænd vil kunne bygge videre paa. Dette gælder saaledes f. Eks. en Sammenstilling af Bureauets Tal for dømte ved militære Retter med de i de paagældende Aar militær Jurisdiktion undergivne Personer; endvidere en Sammenstilling med Fængselsberetningerne — Omraader, hvor der næppe fra Bureauets Side rettelig kan udkræves andet eller mere end de allerede i Tabelværket meddelte Tal. Paa endnu mere specielle Punkter, f. Eks. Forbrydelsernes Fordeling efter Aarstider, anser jeg det for at være tilstrækkeligt, at der gives de interesserede Adgang til selv at foretage Optællinger efter Straffekortene. Og hvad en Statistik over upaatalte Børneforbrydelser angaar, skønner Bureauet, at en saadan snarere hører hjemme f. Eks. i en Værgeraadsberetning,

ligesom en Statistik over Alkoholismens Betydning sikkert bedre vil kunne foretages af en interesseret Fængsels-Embedsmand, der personlig kan klassificere et tilstrækkeligt Antal Fanger; en Bureau-Statistik bygget paa Straffekortene vilde blive afhængig af de enkelte Retsbetjentes sikkert stærkt varierende Bedømmelse af, hvem der er Alkoholist.

Naar Hr. Grønning endelig ret stærkt drager til Felts mod den ved Beregningen af Tilbagefaldsprocenten benyttede Metode, som siges at være kunstlet, maa jeg bestemt fastholde, at den anvendte Metode baade er korrekt og til lige den i Øjeblikket eneste anvendelige. Naar man ad Aare kan beregne den fulde tiaarige Tilbagefaldsprocent enkeltvis for en Række Aar, hver Aargang for sig, vil man vel nok kunne tage et Gennemsnit af disse, med eller uden Hensyn-tagen til, om det enkelte Aar har haft særlig mange eller faa Forbryderbegyndere. Men denne Metode giver altid et noget forældet Resultat, fordi de sidste 9 Aargange ikke tages med, og den er for Tiden uanvendelig. Valget staar her mellem at nøjes med 1897 og finde sig i dette Aars Tilfældigheder, eller at kombinere dette Aar med de følgende, saaledes at hver enkelt Addend er beregnet paa det fyldigst mulige Grundlag; det sidste gør maaske et »kunstigt« Indtryk, men er uundgaaeligt, hvis man vil have tilstrækkelig store Tal. Lidt mindre indviklet vilde Metoden tilsyneladende blive, hvis man gik den Vej først at beregne Procentrækker for de enkelte Aargange og derefter tage Gennemsnittet af disse (altsaa med Benyttelse af Tabel 14); man vilde da f. Eks. for 7de Aars Tilbagefald tage Gennemsnittet af 1,39, 1,34 og 1,04, altsaa 1,35, medens Tabel 15 ved at sætte 61 Tilbagefald i Forhold til 4465 (Begynderne fra 1897—99) faar 1,37; det sidste Tal er imidlertid det rigtige, da der derved tages Hensyn til, at 1897 har flere Begyndere end 1898 og 99 (1539 mod 1488 og 1438), medens den antydede »Simplifikation« tillægger hvert af Aarene lige Vægt. — I Forbindelse med dette Spørgsmaal foreslaar Hr. Grønning, at Straffekortene skulde erholde en Paategning om Straffens

Udstaaelse, saaledes at Begynderaaret kunde blive Løsladelsesaaet, ikke som nu Domsaaet. Denne Tanke vil sikkert møde Vanskeligheder i sin praktiske Gennemførelse; Sagen skal dog blive nærmere overvejet; men under Overvejsen vil det sikkert spille sin store Rolle, at Resultatet af en saadan Reform vil blive, at Sammenligning med den tidligere Statistik umuliggøres.

Ogsaa paa et Par mindre væsentlige Punkter kritiseres Bureauets Metode, saaledes i Noten S. 49, der dog beror paa en Misforstaaelse; der benyttes overalt Domsalderen (jfr. Hovedet til Tabel IX); Begaaelsestidspunktet er ofte for vagt angivet til at kunne benyttes ved Aldersgrupperingen. — Det foreslaas at benytte Femaaret som Enhed for Afgrænsningen af Begrebet Forbryder, ikke Aaret. Men da begge er vilkaarlige, vil det dog maaske være naturligt at holde sig til Aaret, særlig da der kan komme Uregelmæssigheder i Tabelværkets Udsendelse, f. Eks. i Forbindelse med eventuelle større Reforme; det forrige Tabelværk omfattede saaledes kun 4 Aar. Det rigtige i Princippet »Femaaret« peger konsekvent gennemført hen paa Begynderbegrebet, som allerede benyttes i høj Grad, medens man ved at benytte Aaret faar en Forestilling om det Antal Personer, som paa et givet Tidspunkt ere tilbøjelige til at overtræde Lovene; en bestemt Dato kan ikke benyttes.

Statens Statistiske Bureau, d. 5. Oktober 1908.

Michael Koefoed.
